

«Το νομικό πλαίσιο σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία και τους εντυποανάπηρους»

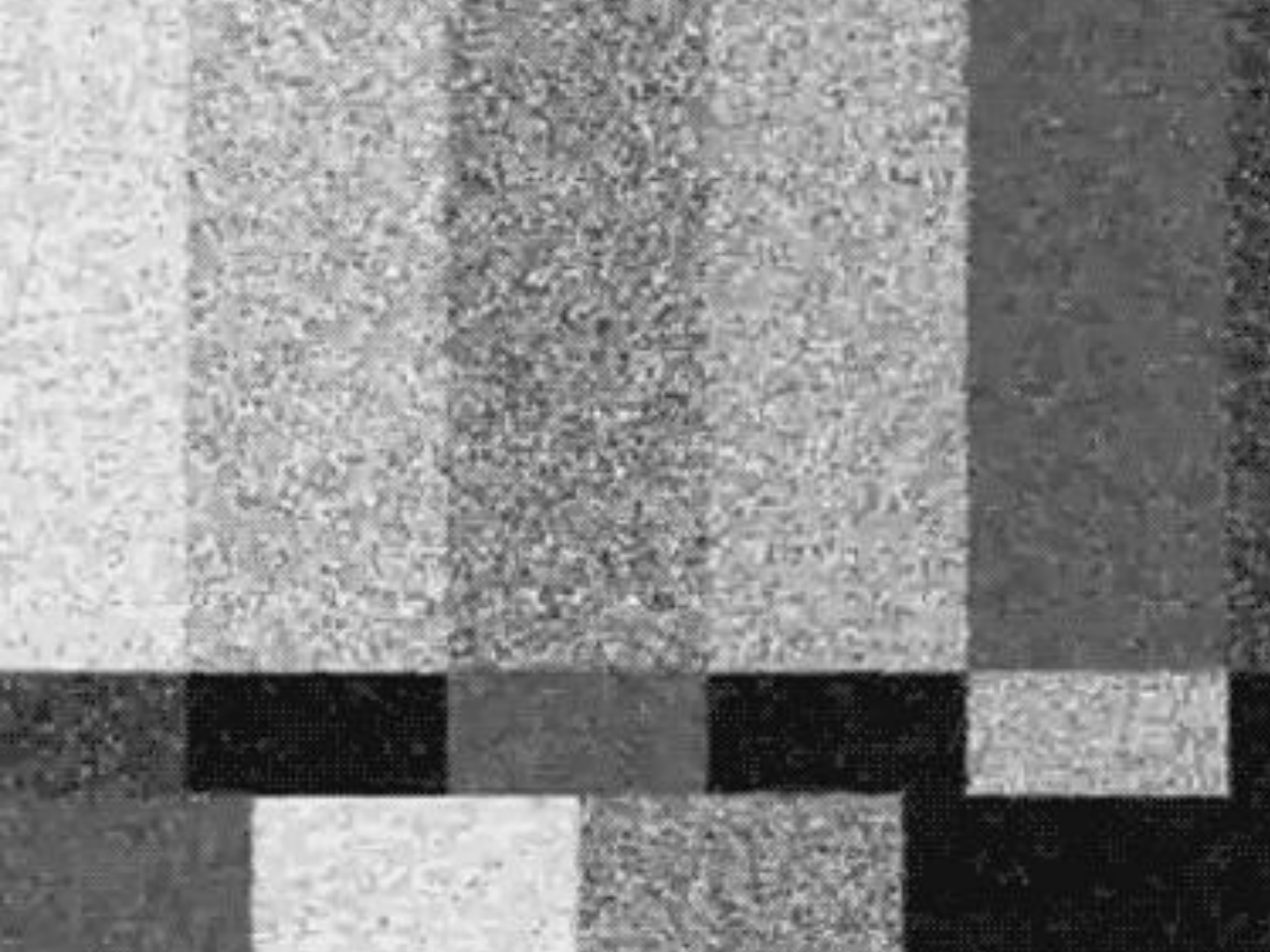
Μαρία-Δάφνη Παπαδοπούλου, Δ.Ν.

Δικηγόρος – Προϊσταμένη
Νομικού Τμήματος ΟΠΙ

14-12-2017

Δομή εισήγησης

- 1. Παρουσίαση εθνικού νομικού πλαισίου
- 2. Διεθνές νομικό πλαίσιο
- 3. Ενωσιακό νομικό πλαίσιο

1. Παρουσίαση εθνικού νομικού πλαισίου

**Άρθρο 28Α ν. 2121/1993
(προσθήκη με α. 81 παρ. 2 ν.
3057/2002)**

**Υπουργική Απόφαση
ΥΠΠΟ/ΔΙΟΙΚ/98546
ΦΕΚ/Α'/2065/24.10.2007**

Άρθρο 28Α ν. 2121/1993

«Επιτρέπεται η αναπαραγωγή του έργου προς όφελος τυφλών και κωφαλάλων προσώπων, για χρήσεις που συνδέονται άμεσα με την αναπηρία και δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα, στο βαθμό που απαιτείται λόγω της συγκεκριμένης αναπηρίας. **Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μπορούν να καθορισθούν οι όροι εφαρμογής της ρύθμισης, καθώς και η εφαρμογή της σε άλλες κατηγορίες προσώπων με αναπηρίες».**

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ

- Εξαίρεση μόνο για την εξουσία αναπαραγωγής
ΟΧΙ
- και της εξουσίας παρουσίασης στο κοινό.

ΥΠΠΟ / ΔΙΟΙΚ / 98546 / 24.10.2007

- Σκοπό έχει να καθορίσει τους όρους εφαρμογής του άρθρου 28Α ν. 2121/1993.

Ποιοί μπορούν να επικαλεστούν αυτήν τη διάταξη (αρμόδιοι φορείς);

- Κάθε μη κερδοσκοπικός οργανισμός με βασική αποστολή την επιμόρφωση & την εκπαίδευση εντυποανάπηρων
- Εκπαιδευτικό ίδρυμα
- Λίστα αρμόδιων φορέων
- Όχι μεμονωμένα οι εντυποανάπηροι

Ποιοί είναι οι επωφελούμενοι (δικαιούχοι);

- Άτομα που πάσχουν από ελαττωματική ή εξασθενημένη όραση που δεν μπορεί να διορθωθεί με χρήση διορθωτικών φακών σε έναν τέτοιο βαθμό που θα ήταν ικανοποιητικός για διάβασμα.
- Κωφάλαλοι
- Άτομα που λόγω μιας αναπηρίας δεν έχουν τη δυνατότητα να διαβάσουν ένα τυπωμένο κείμενο με συμβατικό τρόπο ή να αντιληφθούν το περιεχόμενο ενός έργου με τη χρήση των φυσικών αισθήσεών τους.

Για ποιά έργα επιτρέπεται η αναπαραγωγή αυτή;

- Κάθε έργο λόγου ή επιστήμης μη αντιληπτό στην υφιστάμενη μορφή του.
- Εξαιρείται ο πηγαίος κώδικας των προγραμμάτων η/υ.

Σε ποιές μορφές μπορεί να αναπαραχθεί το έργο;

- Κάθε μέθοδος που χρησιμοποιείται από τους εντυποανάπηρους & ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες τους (π.χ. Braille, Moon, Daisy, ομιλούντα βιβλία (talking books)).

Ποιά είναι η υποχρέωση των εκδοτών;

- Παράδοση εντός 30 ημερών σε ηλεκτρονική μορφή των αιτηθέντων αρχείων.
- Όλα τα εκπαιδευτικά συγγράμματα της 1βάθμιας, 2βάθμιας & τα υποχρεωτικά συγγράμματα της 3βάθμιας εκπαίδευσης & το 10% της υπόλοιπης ετήσιας εκδοτικής παραγωγής.
- Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του εκδότη, διπλασιασμός του ποσοστού.

Ποιές είναι οι υποχρεώσεις των αρμόδιων φορέων;

- Αγορά ενός αντίτυπου του έργου.
- Ενημέρωση της βάσης δεδομένων που τηρεί ο ΟΠΙ (http://web.opi.gr/opifiles/tyfloi/db_tyfloi1.pdf)
- Ενημέρωση του εκδότη.
- Καταστροφή όλων των ηλεκτρονικής μορφής αρχείων σε περίπτωση μεταβολής του σκοπού τους ή διάλυσής τους.
- Έλεγχος της ιδιότητας του επωφελουμένου.
- Ευθύνη προστήσαντος για τυχόν παραβιάσεις πνευματικής ιδιοκτησίας από τρίτους που επιλέγουν για την αναπαραγωγή αντιτύπων τους.

Πώς προστατεύονται οι δημιουργοί και οι εκδότες; I

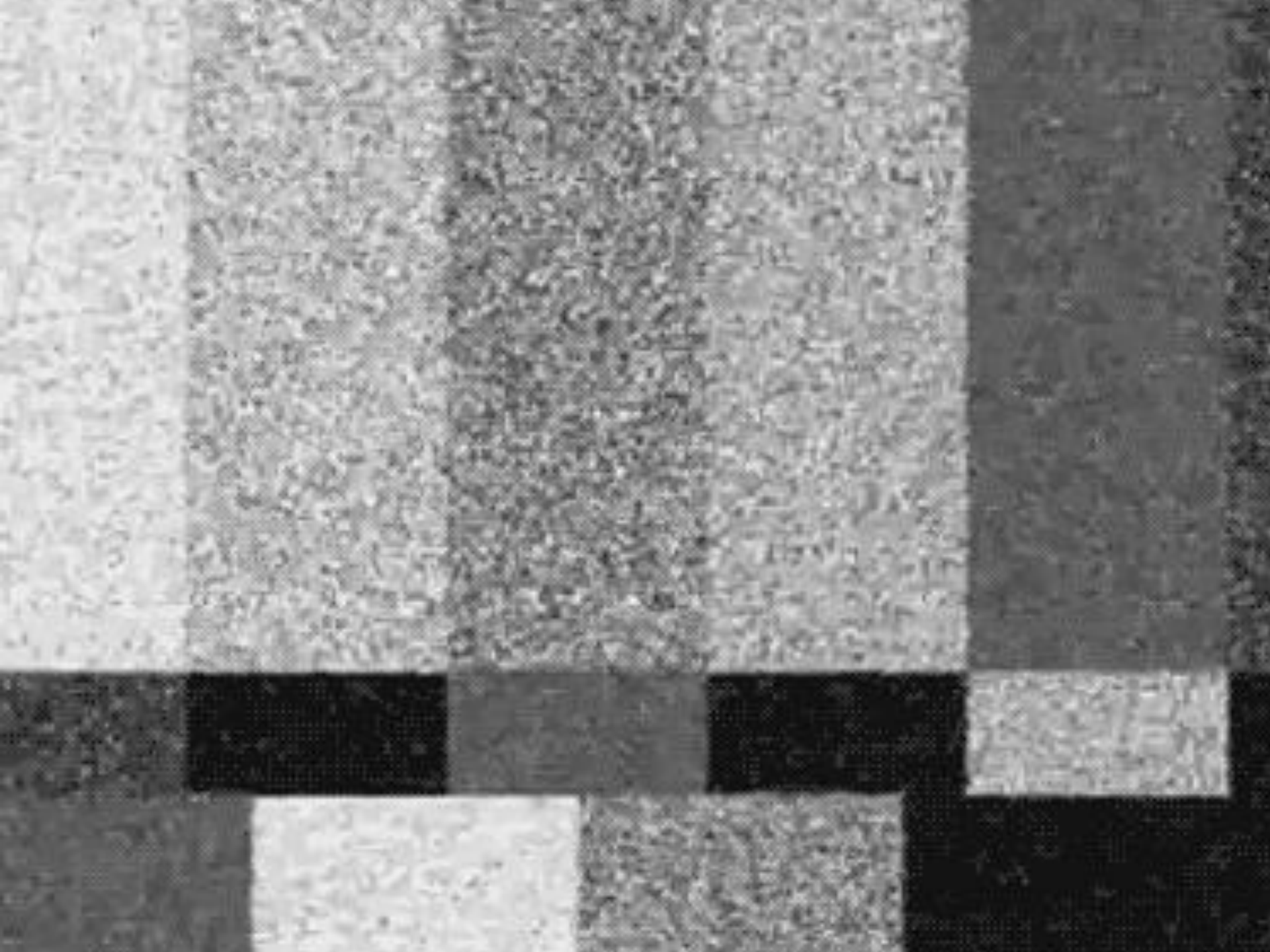
- Νομίμως δημοσιευμένο έργο.
- Μη εμπορικού χαρακτήρα χρήση, άμεσα συνδεόμενη με την αναπηρία.
- Αρνητική προϋπόθεση εμπορικής διαθεσιμότητας.
- Αναγραφή των ονομάτων του δημιουργού και του εκδότη, καθώς και της ημερομηνίας της αρχικής δημοσίευσης, εφόσον τα στοιχεία αυτά εμφανίζονται στο έργο.

Πώς προστατεύονται οι δημιουργοί και οι εκδότες; II

- Επισήμανση αναπαραγωγής σύμφωνα με το εν λόγω νομικό πλαίσιο & ότι οποιαδήποτε περαιτέρω αναπαραγωγή αποτελεί προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.
- Απαγόρευση τροποποίησης του κειμένου.
- Επιτρεπτές όμως οι αλλαγές σε μορφή και σελιδοποίηση, εφόσον απαραίτητο.

Πώς προστατεύονται οι επωφελούμενοι;

- Απαγόρευση συμβατικού αποκλεισμού των παραπάνω διατάξεων.
- Δεν υπάρχει αποζημίωση.

2. Διεθνές νομικό πλαίσιο

- Συνθήκη του Μαρακές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης τυφλών, αμβλυώπων ή ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων σε δημοσιευμένα έργα (Συνθήκη του Μαρακές) (2013)
- Σε ισχύ από 30.09.2016.

Βασικά Χαρακτηριστικά I

- Ορισμοί
- Υποχρέωση για θέσπιση εξαίρεσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, διανομής και διάθεσης στο κοινό για να διευκολυνθεί η διαθεσιμότητα έργων σε προσβάσιμες μορφές στους επωφελούμενους.

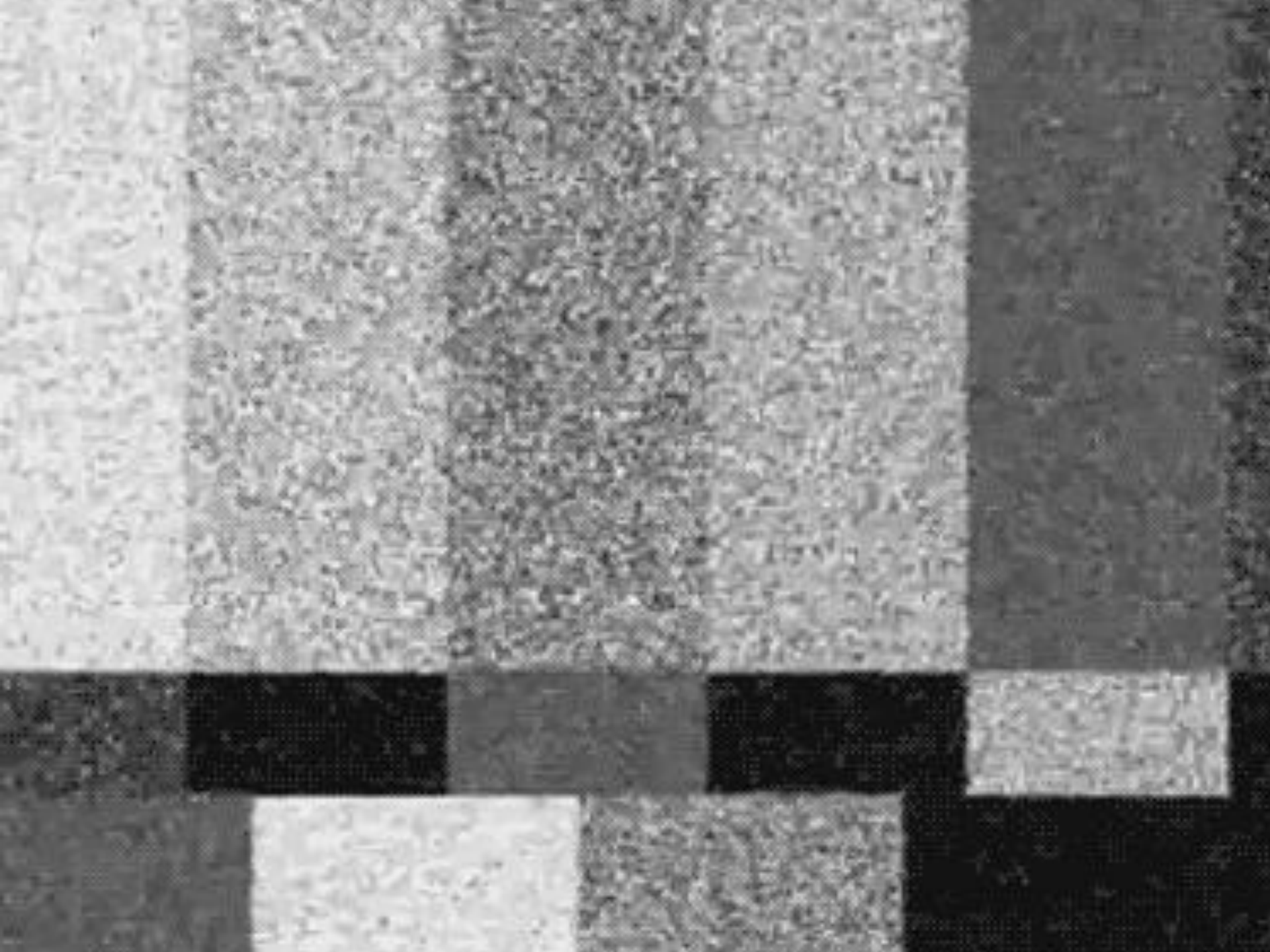
Βασικά Χαρακτηριστικά II

- Υποχρέωση για διασυννοριακή ανταλλαγή προσβάσιμων μορφών
- Διακριτική ευχέρεια για τρόπο εφαρμογής των εν λόγω ρυθμίσεων
- Ύπαρξη προαιρετικών 'μοντέλων' διατάξεων

Βασικά Χαρακτηριστικά III

Δυνητικές προϋποθέσεις:

- Εμπορική διαθεσιμότητα
- Αποζημίωση

3. Ενωσιακό νομικό πλαίσιο

- Οδηγία 2017/1564
- Κανονισμός 2017/1563
- Οδηγία 2001/29 (*τροποποίησή της*)

Ενσωμάτωση της Συνθήκης του Μαρακές στο ενωσιακό δίκαιο

Οδηγία 2017/1564

- Υλοποίηση Συνθήκης του Μαρακές σε όλα τα ΚΜ και υποχρέωσή τους για θέσπιση υποχρεωτικής εξαίρεσης για ορισμένα δικαιώματα.

Κανονισμός 2017/1563

- Υλοποίηση Συνθήκης του Μαρακές για τις εξαγωγές και εισαγωγές αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών.

Προθεσμία ενσωμάτωσης:

11.10.2018

- Οδηγία (ΕΕ) 2017/1564 (της 13.09.2017) σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις ορισμένων προστατευόμενων έργων & άλλων αντικειμένων προστασίας δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας & συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων & των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων & για την τροποποίηση Οδηγίας 2001/29

Ορισμοί

- ‘έργο ή άλλο αντικείμενο προστασίας’
- ‘δικαιούχος’ (beneficiary)
- ‘αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο’
- ‘εξουσιοδοτημένη οντότητα’

- Θέσπιση υποχρεωτικής εξαίρεσης για επωφελούμενα άτομα & για εξουσιοδοτημένες οντότητες
- Πρόβλεψη για διασυνοριακό χαρακτήρα των επιτρεπόμενων πράξεων μεταξύ ΚΜ

Εξαίρεση για το επωφελούμενο άτομο

- Να δημιουργεί αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο
- Να αποκτά πρόσβαση σε αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο από εξ/νη οντότητα άλλου ΚΜ

Εξαίρεση για τις εξ/νες οντότητες

- Να δημιουργούν αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο, να το παρουσιάζουν, να το καθιστούν διαθέσιμο στο κοινό, να το διανέμουν ή να το δανείζουν σε επωφελούμενο ή σε άλλη εξ/νη οντότητα
- Να ενεργούν όλα τα παραπάνω για λογαριασμό επωφελουμένου ή εξ/νης οντότητας εγκατεστημένης σε άλλο ΚΜ

Προϋποθέσεις

- Νόμιμη πρόσβαση
- Αποκλειστική χρήση από τον επωφελούμενο
- Σεβασμός ακεραιότητας αλλά επιτρεπτές οι απαιτούμενες αλλαγές για τη μετατροπή
- Σεβασμός του τεστ των τριών σταδίων
- Μη κερδοσκοπική βάση (για τις οντότητες)

Υποχρεώσεις για εξουσιοδοτημένες οντότητες I

Θέσπιση και τήρηση των δικών τους πρακτικών για εξασφάλιση:

- Ότι προβαίνουν στις επιτρεπόμενες πράξεις μόνο για επωφελουμένους ή άλλες οντότητες
- Αποτροπή παράνομης χρήσης προσβάσιμων μορφότυπων
- Δημοσιοποίηση & επικαιροποίηση πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο, με τον οποίο συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις αυτές

Υποχρεώσεις για εξουσιοδοτημένες οντότητες II

- Κατόπιν αιτήματος επωφελουμένου, άλλης οντότητας & δικαιούχου
- Παροχή πληροφοριών των καταλόγων των έργων και των διαθέσιμων προσβάσιμων μορφότυπων, καθώς και τα στοιχεία οντοτήτων με τις οποίες έχουν ανταλλάξει αντίγραφα σε προσβάσιμους μορφότυπους

Υποχρεώσεις για εξουσιοδοτημένες οντότητες III

- Προαιρετική κοινοποίηση των στοιχείων τους και προώθησή τους στην Επιτροπή
- Κεντρικό σημείο ενημέρωσης

Δυνητική Πρόβλεψης Αποζημίωσης

Περιορισμένη η δυνατότητα για καθεστώς αποζημίωσης.

Όχι πληρωμές από τους επωφελούμενους

Μόνο σε χρήσεις από εξουσιοδοτημένες οντότητες στο ΚΜ που προβλέπει αποζημίωση.

Όχι απαιτήσεις επαχθέστερες στη διασυνοριακή ανταλλαγή αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο, σε σύγκριση με τις μη διασυνοριακές καταστάσεις, όσον αφορά μεταξύ άλλων τη μορφή και το πιθανό ύψος της αποζημίωσης.

Θα λαμβάνονται δεόντως υπόψη ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας, οι στόχοι δημοσίου συμφέροντος, τα συμφέροντα των επωφελούμενων, η πιθανή ζημία των δικαιούχων και η ανάγκη να διασφαλιστεί η διασυνοριακή διάδοση αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο, οι ειδικές συνθήκες κάθε περίπτωσης παραγωγής ενός συγκεκριμένου αντιγράφου σε προσβάσιμο μορφότυπο.

Αν η ζημία είναι ελάχιστη, όχι υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης.

Όχι προϋπόθεση

- Η εμπορική διαθεσιμότητα

Κανονισμός 1563/2017 της 13.09.2017 για τη διασυνοριακή ανταλλαγή μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο ορισμένων προστατευόμενων έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων ή ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων

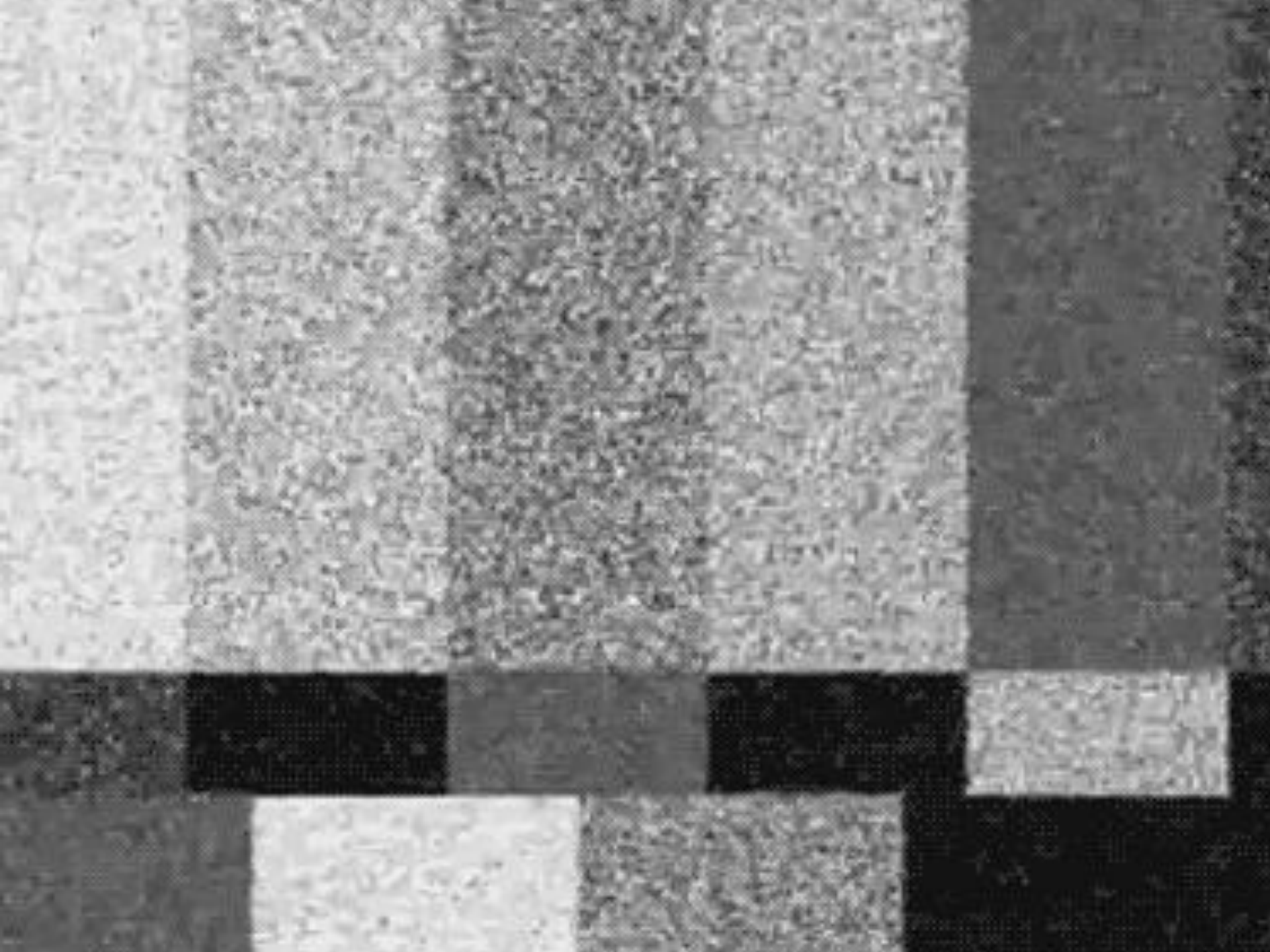
- Επωφελούμενοι και εξ/νες οντότητες μπορούν να εισαγάγουν ή να αποκτούν πρόσβαση σε προσβάσιμο μορφότυπο έργου από εξ/νη οντότητα τρίτου κράτους.
- Μόνο εξ/νη οντότητα μπορεί να εξαγει αντίγραφα σε προσβάσιμο μορφότυπο σε επωφελούμενους ή σε εξ/νες οντότητες τρίτων κρατών.

Ίδιες υποχρεώσεις των εξ/νων οντοτήτων με την Οδηγία 2017/1564

- Εφαρμογή από 12.10.2018

Οδηγία 2001/29 (α. 8 Οδ. 2017/1564)

- Άρθρο 5 παρ. 3 στ. β’:
- «χρήσεις, προς όφελος των ατόμων με αναπηρία, οι οποίες συνδέονται άμεσα με την αναπηρία και δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα, στο βαθμό που απαιτείται λόγω της συγκεκριμένης αναπηρίας, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών βάσει της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1564 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»

Συμπέρασμα

- Ανάγκη τροποποίησης του εθνικού νομικού πλαισίου

ΑΛΛΑ

- Ύπαρξη πολλών κοινών σημείων με τη νέα ρύθμιση (ανάγκη επέκτασης)
- Ύπαρξη σχετικής κουλτούρας

Σας ευχαριστώ για την προσοχή
σας!

Μ. Δ. Παπαδοπούλου

legal@opi.gr

